

ANJUMAN | КОНФЕРЕНЦИЯ | CONFERENCES

O'ZBEKISTONDA MILLIY TADQIQOTLAR:

DAVRIY ANJUMAN

DAVRIYLIGI: 2018 | 2022

ALBERT EYNSHTEYN
(1879-1955)

2022

YANVAR

№36

CONFERENCES.UZ

Toshkent shahar, Amir
Temur ko'chasi, pr.1, 2-uy.

+998 97 420 88 81

+998 94 404 00 00

www.taqiqot.uz

www.conferences.uz

**ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ
ТАДҚИҚОТЛАР: ДАВРИЙ
АНЖУМАНЛАР:
6-ҚИСМ**

**НАЦИОНАЛЬНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
УЗБЕКИСТАНА: СЕРИЯ
КОНФЕРЕНЦИЙ:
ЧАСТЬ-6**

**NATIONAL RESEARCHES OF
UZBEKISTAN: CONFERENCES
SERIES:
PART-6**

ТОШКЕНТ-2022

УУК 001 (062)
КБК 72я43

“Ўзбекистонда миллий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” [Тошкент; 2022]

“Ўзбекистонда миллий тадқиқотлар: Даврий анжуманлар:” мавзусидаги республика 36-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 31 январь 2022 йил. - Тошкент: «Tadqiqot», 2022. - 10 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн даврий анжуманлар Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий анжуманлари таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳтил қилинган конференцияси.

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1. Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши

Профессор в.б., ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2. Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар

Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна (Фарғона давлат университети)

3. Тарих саҳифаларидаги изланишлар

Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4. Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни

Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

5. Давлат бошқаруви

Доцент Шакирова Шохида Юсуповна (Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети)

6. Журналистика

Тошбоева Барнохон Одилжоновна (Андижон давлат университети)

7. Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар

Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт

PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг туган ўрни

Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар

Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт

Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожлантириш

Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши

Бобохонов Олтибой Раҳмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Муסיқа ва ҳаёт

Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар

Доцент Нормирзаев Абдуқайом Раҳимбердиевич (Наманган муҳандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари

Доцент Соҳадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган муҳандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар

Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария

Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари

Раҳмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22. Биология ва экология соҳасидаги инновациялар

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23. Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари

Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти)

24. Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

Phd доцент Қаҳҳоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш муҳандислари институти)

25. География

Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг ҳаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси

© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шаҳрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ЖУРНАЛИСТИКА

1. Xaydarova Nigora Muzafarovna O'QUVCHILARDA CHET TILLARINI O'RGATISH ZARURATI.....	7
2. Nurova Umida Abdulloyevna MAKTABDA O'QUVCHILARDA MUSTAQIL FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH.....	9

ЖУРНАЛИСТИКА

О’QUVCHILARDA CHET TILLARINI O’RGATISH ZARURATI.

Xaydarova Nigora Muzafarovna
Kogon tuman 1-umumta’lim maktabining
Rus tili fani o’qituvchisi
TEL: 998996261370

Annotatsiya: maqolada o’quvchilarda xorijiy tillarni o’qitish zaruriyati to’g’risida ma’lumotlar berilgan.

Kalit so’zlar: zamonaviy dunyo, til o’rganish, xorijiy tillarining ahamiyati

Xorijiy tillarni o’rganish hozirgi davr talabi ekan, o’sib kelayotgan yosh avlodga til o’rganishning yangi uslublarini, «Kadrlar tayyorlash milliy dasturi»ga asoslangan holda ishlab chiqib, o’qish jarayoniga tavsiya etish olimlar, mutaxassislar oldida turgan dolzarb masalalardan hisoblanadi. Iste’dodli yoshlarimizning o’z qiziqqan sohalarida yetuk mutaxassislar bo’lishlari uchun, avvalambor chet tilini jumladan, rus tilini mukammal bilishlari zarur.

Yosh avlodda ilmiy dunyoqarashni shakllantirish hamma davrlarda millatning ilg’or kishilari diqqat markazida bo’lib kelgan. Insoniyat boshidan kechirgan barcha tuzumlarda davrning o’qimishli, ziyoli, bilimdon kishilari dunyo ilm faniga umuminsoniy madaniyatiga salmoqli hissalarini qo’shganlar. Bilim ilmiy dunyoqarashning asosi bo’lib hisoblanadi. Bilim olish albatta yoshlikdan boshlanadi. «Yoshlikda olingan ilm toshga o’yilgan naqshdir», - deydi dono xalqimiz. Bilimli kishi hech qachon tarix sahifalaridan, xalqimizning qalbidan o’chmaydi.

Bu borada O’zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishilgandan so’ng o’quvchilarda xorijiy tillarni o’rganish ko’nikmasini shakllantirishda juda katta ishlar amalga oshirildi. Ayniqsa, yoshlarni xorijiy mamlakatlarda ta’lim olishi hamda fan va texnika sirlarini o’rganishi uchun keng yo’l ochilgan.

Malakali kadrlar tayyorlash jarayonining har bir bosqichi o’zida ta’lim jarayonini samarali tashkil etish, uni yuqori bosqichlarga ko’tarish, shu bilan birga jahon ta’limi darajasiga yetkazish borasida muayyan vazifalarni amalga oshirishi lozim

Ilg’or g’oyalarni, fan sirlarini o’rganish uchun zaruriy chet tillari bo’yicha bilimlar bugungi kunda maktabgacha ta’lim tizimidan boshlab o’rganish masalasi davlatimiz diqqat markazida turgan asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

Mamlakatimizda yoshlar fan va texnika sirlarini egallashlari uchun barcha shart- sharoitlar yaratilgan. Chet tillarning eng muhim tomonidan yana biri shundaki, xalq xo’jaligini yangi texnikalarsiz tasavvur qilish qiyin. Yangi texnikalarni taraqqiy ettirish ham fan singari yangiliklar ilmiy izlanishlarning ijobiy natijalariga asoslanadi.

Ijtimoiy sohada chet el rivojlangan mamlakatlar taraqqiyoti tajribasi asosida o’zimizning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyot qonunlarini belgilab berishdan iborat bo’ladi. To’g’ri keljagimizning shakl-shamoyilini taraqqiyotimiz natijalarini, albatta, fan belgilab beradi. Unda rivojlangan mamlakatlar tajribasi umumlashganligi, ularning progressiv metodlarida foydalanishimiz zarur. Lekin ularning taraqqiyot tajribasi hech qachon bizga etalon bo’la olmaydi.

Ertangi kunimizning yo’nalishlari ham, fan va texnika taraqqiyoti natijalari asosida belgilanadi. Bizning kelajakdagi orzu-umidlarimiz, faravon hayotimiz, albatta, fan va texnika taraqqiyoti natijalari asosida bo’lishi, jamiyatimiz taraqqiyoti yo’nalishlari, ularning ijtimoiy, iqtisodiy ildizlari ham o’zlarining taraqqiyot bosqichlarida chet tillarida yaratilgan.

Xo’sh, ilm-fanning, xususan, rus tilining texnikani rivojlantirishdagi o’rni nimalardan iborat:

Avvalambor, texnikani rivojlantirish tizimiga yetuk ilmiy va ilmiy-pedagogik xodimlar tayyorlab beradi.

Xorijiy tillar texnikaga doir o’quv darsliklari va qo’llanmalarni tayyorlashda, ilmiy metodik

ta'minotni amalga oshirishda bevosita va bilvosita ishtirok etadi.

Qolaversa, fan kadrlar tayyorlashda buyurtmachi sifatida ilmiy izlanishlarni bevosita o'quv jarayoni bilan mutanosiblashtirishga erishdi. Shu bois, ilmiy, ilmiy-pedagogik salohiyat va moddiy-texnik bazadan kadrlar tayyorlashda samarali foydalanish asosiy vazifalarga kiradi.

Har qanday taraqqiyot uchun ham bilim, ilm-fan, tarbiya kerak bo'ladi. Bir so'z bilan aytganda ilm-fan taraqqiyot negizidir. Demak, moddiy taraqqiyotga erishish uchun ham, iqtisodiy taraqqiyotga erishish uchun ham ulkan madaniy zamin zarur.

Shunday ekan, Rus tili darslarida ilmiy-ma'rifiy matnlarni o'qish va o'rganish jarayonida ilmiy-texnikaviy taraqqiyotning omillarini ko'rsatuvchi matnlarga alohida e'tibor qaratish zarur. Rus tili darslarida faqat o'quvchilarga til elementlari, leksik birliklar hamda tili o'rganilayotgan mamlakat haqida xabar bermasdan, balki mazkur mamlakatning buyuk ilmiy kashfiyotchilari, ilmiy texnikaviy taraqqiyot natijalarini matnlar asosida tanishtirishdan iborat. Agar o'quvchi maktab partasidayoq ilmiy kashfiyotlar va ilmiy texnikaviy taraqqiyot natijalari bilan tanishsalar, bu an'ana oliy o'quv yurtida ham ilmiy tadqiqot faoliyatida ham davom etadi.

Demak, chet tilini o'rganish faqat tilshunos va tarjimonlar emas, balki ilmiy texnikaviy sohalar tadqiqoti bilan shug'ullanuvchilarga ham zarur bo'lar ekan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Galskova N.D. Sovremennaya metodika obucheniya inostrannim yazikam. M. ARKTI-2004
2. Hazratqulov U.M, Usmonboyeva M.N, Rustamova S.S. Ta'limni tashkil etishda zamonaviy interfaol metodlar. O'quv uslubiy tavsiya/ Toshkent - 2016

МАКТАБДА О’QUVCHILARDA MUSTAQIL FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH.

Nurova Umida Abdulloyevna

Kogon tuman 1-umumta’lim maktabi

Ona tili va adabiyoti fani o’qituvchisi

Tel: 998936846080

Annotatsiya: maqolada o’qitishda o’quvchilarni mustaqil fikrlashga o’rgatish, mantiqiy fikrlash va ijodkorlikka yo’naltirish to’g’risida ma’lumotlar berilgan.

Kalit so’zlar: mustaqil fikrlash, muammoli vaziyat

XXI asrda dunyoning har bir burchagida turli sohalar bo’yicha bunyodkorlik ishlari soni kundan kunga ortib, hayot sharoitlari qulaylashib bormoqda. Bu kabi islohotlar natijasi ko’p jihatdan shu davlat ta’lim tizimiga bog’liq. Turli rivojlangan davlatlarda ta’lim tizimiga ko’p e’tibor qaratilib, samarali ta’lim tizimini joriy etilishi natijasida yuksak marralarni egallab kelishmoqda. Bizning vatanimizda ham ta’lim tizimiga e’tibor kundan kunga ortib bormoqda. Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev yoshlar ta’lim tarbiyasiga diqqat qaratib, bu tizimga o’zgartirishlar kiritmoqda. Ta’lim tizimi boshqichlari ya’ni, maktabgacha ta’lim, umumiy o’rta ta’lim, oliy ta’lim, oliy ta’limdan keyingi ta’lim, kadrlar malakasini oshirish umuman olganda ta’limning har bir jarayoniga tubdan o’zgarishlar kiritildi. Har bir ish, jaryon kelajakdagi katta natijalar uchun qaratilmog’i lozim.

Agar inson tayyor bilim va ko’nikmalarni o’zlashtirishga moslashib qolsa, uning tabiiy ijodiy qobiliyatlari qotib qoladi. U mustaqil fikrlash, olingan bilimni miyada qayta ishlashni esdan chiqaradi. Bu kabi holatlarni oldini olish uchun ta’lim oluvchilarda fikrlash qobiliyatini rivojlantirish lozim. Fikrlash jarayoni muammoli masalalar yechishda a’lo darajada namoyon bo’ladi va rivojlanadi. Shu o’rinda muammoli o’qish to’g’risida fikr yuritsak, muammoli o’qish texnologiyasi faylasuf, psixolog, pedagog J.Dyunning nazariyalariga asoslanadi va XX asrning 20-30 yillarida tarqala boshlagan.

Bu texnologiya shaxsga yo’naltirilgan texnologiya bo’lib, bu yerda shaxs subyekt sifatida qaraladi. Bundan asosiy maqsad-pedagogik jarayonga o’ziga xos qiziqish uyg’otishdir. Muammoli o’qitish samarali o’qitish bo’lib, ilmiy bilimlar mantigi o’zidan muammoli vaziyatlar mantig’ini namoyon etadi.

O’qituvchi muammoli vaziyat tanlashda juda aniq ma’lumotlarga tayangan holda, fikrlashga yo’naltirilgan maxsus vositalar qo’llab, o’quvchi muammoli vaziyat mazmun-mohiyatini aniq anglab yetadigan metodlardan foydalanishi, texnik jihatdan to’g’ri jihozlanishi zarur.

Agar o’qituvchi o’quvchiga ma’lum bir topshiriq berib uni bu topshiriqni bajara olishga undasa bu muammoli vaziyat bo’la olmaydi. Bu vazifani yakka o’zi yechishni o’rganadi, xolos. Muammoli vaziyat orqali fikrlashga o’rgatish esa, uni muammodagi o’zidagi nazariy va amaliy bilimlar orqali muammoli yechimini o’zi o’ylaganidek tu- gallashiga olib borishi zarur. Bu jarayonlar davomida murakkab tushunchalar maz- muni aniqlashtirib ko’rsatish orqali unga tizimli ravishda muammolar qo’yib boriladi. O’quvchilarning fikriy faoliyati faqatgina ijodiy jarayonlarda faollashadi.

Muammoli vaziyatni tashkil qilishda tarix (tarixiy voqea hodisalar) keng ko’lamli manba hisoblanadi. Yechim esa ijodiy faollik, ham jamoaviy, ham shaxsiy hissalarini hisobga olinadi. O’quvchi muammoni ijodiy yechimini topishda axborotni tavsiflash, tashkil etish, baholashni o’rganadi. O’zi uchun qaysi muhim axborot yetishmasligini va uni qanday topish yo’llarini o’rganib boradi. Keys usulidan foydalanish shuni ko’rsatadiki talabaning fikricha muammoning yechim usulidan ko’ra ular insonning xulq-atvori bo’yicha ko’proq bilim va ko’nikmalarga ega bo’lishlari maqsadga muvo- fiqdir.

Yuqoridagi fikrlardan ko’rinib turibdiki muammoli vaziyat (keys-stadi) texnologiyasi hozirgi davrda qo’llanilish ko’lami kengayishi kerak bo’lgan texnologiyalardan biri hisoblanadi. Bu usulni O’zbekiston ta’lim tizimining har bir bosqichida qo’llanilish samaradorligini oshirish, XXI asr rivojlangan davlatlar safiga kirish uchun bir omil bo’lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati:

1. Yo’ldoshev J va boshqalar. Zamonaviy dars. Toshkent.; 2007
2. Hazratqulov U.M, Usmonboyeva M.N, Rustamova S.S. Ta’limni tashkil etishda zamonaviy interfaol metodlar. O’quv uslubiy tavsiya/ Toshkent - 2016

ЎЗБЕКИСТОНДА МИЛЛИЙ ТАДКИКОТЛАР: ДАВРИЙ АНЖУМАНЛАР: 6-ҚИСМ

(6-қисм)

Масъул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 31.01.2022

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000